

ÜNİTE VII.
DİNLERİN VE İSLÂM'IN EVRENSEL ÖĞÜTLERİ

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ?

- 1- Doğruluk
- 2- Temizlik
- 3- İyilik ve Yardımseverlik
- 4- Büyüklere Saygı, Küçüklere Sevgi Göstermek
- 5- Hayvanlara İyi Davranmak
- 6- Çevreyi Korumak
- 7- Zararlı Alışkanlıklardan Kaçınmak
- 8- Başkalarına Zarar Vermemek
 - 8.1. Öldürmemek
 - 8.2. Çalmamak
 - 8.3. Yalancı Şahitlik Yapmamak

BU ÜNİTEYE NEDEN ÇALIŞMALIYIZ?

Bu üniteye çalıştığınızda,

- * İslâm'ın ve diğer dinlerin evrensel öğütlerini öğrenecek,
- * Aleyhimize bile olsa doğru olmamız gerektiğini kavrayacak,
- * Küçüklere sevgi, büyüklere saygı göstermek, hayvanlara iyi davranmak ve çevreyi korumak konularında dinimizin ve diğer dinlerin emir ve tavsiyelerini bilecek,
- * Kul hakkına saygının önemini kavrayacak,
- * Öldürmek, çalmak ve yalancı şahitliğin kişi ve topluma olan zararlarını kavrayacaksınız.

BU ÜNİTEYE NASIL ÇALIŞMALIYIZ?

- * Bu üniteye ilk kez karşılaştığınız kavram ve deyimlerin anlamlarını kitabınızın sonundaki sözlükten mutlaka öğreniniz.
- * Dinlerin evrensel öğütlerinin ne gibi yararları olduğunu düşünün,
- * Ünite içinde tanımları kavramaya çalışınız.
- * Konularda geçen ayetlerin anlamı ile ilgili geniş bilgi için bir Kur'an-ı Kerim Türkçe Meali'ne bakınız.
- * Çevreyi korumak ve başkalarına zarar vermemenin sosyal yaşam üzerindeki etkilerini gözlemleyiniz.
- * Daha ayrıntılı bilgi edinmek için kitabınızın sonunda yer alan kaynak kitaplardan yararlanınız.

DİNLERİN VE İSLM'İN EVRENSEL ÖĞÜTLERİ

Allah tarafından insanlığa gönderilen ilâhî kaynaklı dinler, Yahudilik, Hristiyanlık ve İslâm'dır. Bunların yanı sıra Budizm, Hinduizm, Konfüçyanizm gibi ilahi olmayan dinler de bulunmaktadır. Tüm dinlerin amacı, toplumda barış ve güven ortamı geliştirmek, insanların barış, huzur ve güven içinde yaşamalarını sağlamaktır. Dinler arasında ibadet, ahlâk, hukuk, emir ve yasaklar konusunda bazı farklılıklar olmakla birlikte pek çok açıdan özellikle ahlâkî ilkelerde benzerlikler de vardır. Bütün dinlerde, doğruluk, temizlik, iyilik ve yardımseverlik, büyüklere saygı, küçüklere sevgi göstermek, hayvanlara eziyet etmemek, çevreyi ve doğayı korumak, zararlı alışkanlıklardan kaçınmak, öldürmemek, çalmamak ve yalancı şahitlik yapmamak gibi evrensel ahlâkî ilkeler öğütlenmiştir. Şimdi bu konuları daha ayrıntılı bir şekilde inceleyelim.

1- DOĞRULUK

Doğruluk, insanların söz ve davranışlarında dürüst olması, bu doğrultuda hareket etmesidir.

Doğruluk, düşüncede sözde ve davranışlarda dürüst olma durumudur. Düşüncede doğruluk, insanın iyi niyet sahibi olmasıyla, başkaları hakkında kötülük düşünmemesiyle, başkalarının arkasından kötü söz söylememesi ve iki yüzlü olmaması ile sağlanabilir. Doğruluk, yaptığı işe hile karıştırmamaktır. Doğru insan, yalan söylemeyen, iki yüzlü olmayan, kendisi ve toplumu için iyi ve yararlı şeyleri söyleyendir. O, kimseye iftira etmez, işini gereği gibi yapar. Herkesin hakkına saygı gösterir. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de "Ey inananlar! Allah'tan korkun ve doğrularla beraber olun." buyurmuştur. (Tevbe Suresi 119. Ayet) Yine Kur'an-ı Kerim'in Hud Suresi 112. ayetinde Allah "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol." buyurmaktadır. Her namazda okunan Fatiha suresinde "Bize doğru yolu göster" ayetiyle günde defalarca Allah'a dua ederiz. Allah doğru insanların hem bu dünyada hem de ahirette kazançlı çıkacaklarını müjdelemiştir. (Ahkaf Suresi 13-14. ayet)

Aleyhimize olan durumlarda bile yalan söylemekten kaçınmalı, doğruluktan ayrılmamalıyız.

Örnek bir insan olan Hz. Muhammed, doğruluk konusunda da bizlere örnektir. O, peygamber olmadan önce de söz ve davranışlarında doğrudur. Daha peygamberlik kendisine verilmeden önce doğruluğuyla bütün Mekke halkının güvenini kazanmıştı. Bu yüzden kendisine "Muhammedü'l Emin" (Güvenilir Muhammed) denmiştir. Hz. Muhammed, doğruluk konusunda şöyle buyurmaktadır; "Doğruluğa sarılın. Çünkü doğruluk, iyiliğe, iyilik de insanı Cennet'e götürür..." (Riyazüs Salihin, 3/123)

Peygamberlerin sıfatlarından birisi de doğruluk (sıdk)tur.

Dinlerde doğruluğa nasıl bakılmaktadır?

Yahudilik, doğruluğu ahlâkî ilkelerden biri olarak kabul eder. Tevrat'ta; "Rabb'e hamdedin. Doğruların meclisinde ve cemaatte, bütün yüreğimle Rabb'e şükredeyim." buyrulmaktadır. (Tevrat, Mezmur 111). Yine Tevrat'ta; "...Hile yapmayın birbirinize yalan söylemeyin... Hükümde, ölçüde, tartıda, haksızlık etmeyin." (Kitabı Mukaddes, Levililer Bölümü s. 119) denilmektedir. Hristiyanlık dininin kutsal kitabı İncil'de ise doğru olanların ödüllendirileceği belirtilerek şöyle buyrulmaktadır: "Ne mutlu yüreği temiz olanlara, çünkü onlar Allah'ı görecekler."(Matta İncili, Bab 5). İslâm dininde ise doğruluk emredilmekte, doğru kişiler övülmektedir: "Ey iman edenler! ...Doğrularla beraber olun." (Ahzab Suresi 70. ayet).

Budizm'in kurucusu Buda, doğruluğu mutluluğa ulaşmak için en önemli ilke olarak görür. Hinduizm'de 'Nirvana' denilen gerçek mutluluğa ulaşmak için kişilerin doğru ve dürüst olmaları ilk şart olarak görülür. Budizmin ahlâkî esaslarından olan sekiz dilimli yol, doğruluk ilkelerinden oluşmaktadır. Doğru inanış ve anlayış, doğru niyet, doğru hareket, doğru söz, doğru geçim, doğru çaba, doğru düşünce, doğru odaklanma bir Budistin uyması gereken başlıca ahlâkî kurallardır. (Baki Adam, Dinler Tarihi s. 116) Hinduizmin kutsal kitaplarında da söz ve davranışlarda doğru olmak öğütlenmektedir. (Prof. Osman Cilacı, Günümüz Dünya Dinleri, s.146). Çin'de yaygın olan Taoizm, doğruluğu, bir şeyi yapar ve söyler iken dürüst olmak, başkalarına zarar vermekten kaçınmak olarak nitelendirmiştir. Konfüçyüsçülükte bu dinin kurucusu Konfüçyüs birisine öğüt verirken, "Doğruluktan ayrılma, yanlışlarını düzelt." demiştir. Konfüçyüsçülükte kişinin doğruluktan ayrılmaması, dürüst ve güvenilir olması, sözünde durması öğütlenmektedir. (Prof. Dr. Mehmet Aydın, Dinler Tarihine Giriş, s. 32)

Eski Ahit'teki doğruluk ile ilgili mesajlar:

- *Doğrulukla yürüyen güvenle yürür.
- *Doğrulukla yürüyen (iş yapan) kurtulur.
- *Doğruların hareketi ile medeniyetler yükselir.
- *Doğruların iyiliği kendilerini kurtarır.
- *Yalan şeyden uzak ol.
- *Hükümde, uzunluk, tartı, miktar ölçülerinde haksızlık etmeyin. Doğru olun. (Süleyman'ın Meselleri, Bap 10/9, 28/18, 11/11, 11/6, Tevrat Çıkış, Bap 23/7, Tevrat, Levililer, Bap 19/35)

2. TEMİZLİK

Temizlik, bedenimizin, giysilerimizin, çevremizin, kirden, kalbimizin de kötü duygu ve düşüncelerden arınmasıdır.

Temizlik toplum ve çevre sağlığı açısından çok önemlidir. Bütün dinler, temizliğe büyük önem verir. Mutlu, huzurlu ve sağlıklı bir yaşamın devamı için tüm dinler, insanların her yerde ve her zaman temiz olmalarını isterler. Temizlik, Allah'ın bize Hz. Muhammed aracılığıyla verdiği öğütlerin başında gelir. İlk vahiy "Yaratan Rabbi'nin adıyla oku!" dan sonra ikinci vahiy "Ey Peygamber! Kalk, insanları uyar, Rabb'ini yücelt, kendini arındır, elbiseni tertemiz tut. Kötü şeyleri terk et." anlamındadır. (Müddessir Suresi 1-5). Yine Kuran-ı Kerim'in Tevbe Suresi 108. ayetinde Allah şöyle buyurmaktadır "...Allah temizliğe dikkat edenleri sever."

İnsan bulunduğu, çalıştığı yeri, bedenini, elbisesini, evini, çevresini temiz tutmakla sorumludur.

Müslümanlık ile temizlik arasında nasıl bir ilişki vardır?

Dış temizliğe önem verdiğimiz kadar iç temizliğimize de önem vermeliyiz. Bunun için; kin, nefret, kıskançlık gibi kötü huylardan vazgeçilmelidir. Başkalarının gizli hâllerini araştırma, dedikodu, iftira gibi davranışlardan uzak durulmalıdır. Ev, okul, yol, sokak, çevre, beden ve giysilerin temiz olması, sağlık, mutluluk ve huzur için gereklidir. Temizlik, her Müslümanın dikkat etmesi gereken en önemli konulardan

birisidir. Hz. Muhammed, " Temizlik imandandır." "Allah temizdir temizliği sever". (Tirmizi Edep 41). "Temizlik imanın yarısıdır" (Müslim Taharet 1) sözleriyle temizliğin önemini vurgulamıştır.

Dinlerin temizlik konusundaki öğütleri nasıldır?

Bütün dinlerde temizliğe önem verilmiş, insanlara temiz olmaları öğütlenmiştir. Hristiyanlar, haftalık ibadetlerini yapmak için Pazar günü kiliseye temiz ve düzenli giyinerek gitmeye özen gösterirler. İncil’de, "Ne mutlu yüreği temiz olanlara, çünkü onlar Allah’ı görecekler." "Yıkanmış ellerle yemek insanı kirletmez." buyru-lararak, temizliğe dikkat edenler övülmektedir. (İncil, Matta, Bap, 5/8, 15/20). Şintoizm temizliğe büyük önem verir. Temiz olmamak günah sayılır. Şintoist, bedenini ve giysilerini temiz tutarak, mabedine öyle gider. (Mehmet Aydın, Dinler Tarihine Giriş, s.37). Hinduizmde yıkanmak ve temizlik, ibadet etmek için şarttır. (Günay Tümer, Abdurrahman Küçük, Dinler Tarihi, s. 104).

Tevrat’ta, giysilerin, bedeninin,evin, yiyecek ve içeceklerin temiz tutulması öğütlen-mektedir. (Tevrat, Levililer, Bap 11/32-36, Çıkış, Bap 11/14) Zebur’da temizlik ile ilgili olarak; "O adam ki, elleri temizdir ve yüreği paktır." ifadesi bulunmaktadır. (Mezmurlar Bap, 24/4).

Temizliğin bir diğer boyutu da hiç şüphesiz iç temizliğidir. Budizmde her Budist, temizliğe önem vermek zorundadır. Budizm, kişinin kötü duygu ve düşüncelerden kendisini arındırmasını ister. (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi, s. 199-200). Başkalarına karşı iyi düşünceler taşımak, Zerdüştlüğün temel ilkelerinden biridir. (M. Aydın, Dinler Tarihine Giriş, s. 56)

Kutsal kitaplardaki, temizlik ile ilgili ifadelerden bazıları: "...Ey günahkârlar, ellerinizi günahattan temizleyin..." (Yeni Ahit, Yakup’un Mektubu, 4/8). "...Kirli olup kendisini temizlemeyen adam, halkın arasından atılacaktır..." (Tevrat Sayılar, 20 / 20)

3. İYİLİK VE YARDIMSEVERLİK

Yoksullara, düşkünlere ve yardıma muhtaç olanlara her türlü yardımda bulunmaya yardımseverlik denir.

Malını iyilik yolunda, muhtaç olanlar için harcamak, adaleti gözetmek, şefkatli olmak, kötülük yapan insanlara bile iyilikte bulunmak güzel ahlâklı kişilerde bulunması gereken özelliklerdendir. İyilik ve yardımseverlik bütün dinlerin öğütlediği güzel davranışlardandır. Fussilet Suresi'nin 34. ayetinde Yüce Allah: "İyilikle kötülük bir olmaz. Ey inanan kişi, sen kötülüğü en güzel yol hangisi ise onunla karşılayarak sav. Böyle yaparsan, seninle arasında düşmanlık bulunan kişinin yakın bir dost olduğunu görürsün" buyurarak iyilik yapmanın önemine işaret etmiştir. Kur'an-ı Kerim'de: " Yaptığın iyiliği çok görerek başa kakma..." öğüdü bulunmaktadır. (Müddessir, 6-7)

İyilik ve yardıma İslâm dininde "salih amel" (güzel davranış) denir.

İyilik ve yardım sadece parasal olarak mı yapılır?

İyilik ve yardım para dışında şeylerle de yapılabilir. Örneğin, selâmlaşmak, hâl-hatır sormak, ziyaretleşmek, hediyeleşmek, başkalarına karşı yapılan iyiliklerden bazılarıdır. Hz. Muhammed insanlara yararlı olan her işi sadaka olarak tanımlayarak, "...İki kimsenin arasını bulup barıştırmak, hayvanına binen kimseye yardım etmek, yükünü yükleyen birisine yardımcı olmak ve iyi söz birer sadakadır." buyurmuştur. (Nevevî, Kırk Hadis s.34) İnsan, sahip olduğu her şey ile iyilik ve yardımda bulunabilir. Örneğin, insanlara bilim öğretmek, çeşitli konularda insanları eğitmek ve uyarmak, insanların iyiliği için çalışmak da yardımseverliktir.

Kur'an'da iyilik ve yardım ile ilgili emirler bulunmakta mıdır?

Kur'an-ı Kerim'de iyilik ve yardım etmekle ilgili birçok ayet bulunmaktadır: "...O hâlde ey müminler! Siz de hayır işlerine koşun." (Bakara 148). "Temizlenerek malını hayra veren iyiler cehennem ateşinden uzak dururlar..." (Leyl 17). Her konuda bize en güzel örnek olan Peygamberimiz Hz. Muhammed, devamlı insanlara iyi-

lik ve yardımda bulunurdu. Kendisinden bir şey isteyenlere sahip olduklarından vermiştir. İslam'a göre, her şeyde ölçülü davranmak gerekir. İyilik ve yardımseverlikte de ölçülü olmalıyız. Yardım yapacağım diye savurgan olmak da, cimrilik yapmak da doğru değildir. Yüce Allah bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır. "Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır, kaybettiklerinin hasretini çeker durursun." (İsrâ 29). "Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler. İkisi arasında orta yol bulurlar." (Furkan 67)

Veren el alan elden üstündür.

Dinlerin iyilik ve yardımseverlikle ilgili ne gibi öğütleri bulunmaktadır?

Bütün dinlerde iyilik ve yardımseverlik övülen ve güzel davranışlar arasında sayılır. Dinlerde iyilik yapmak ve yardımsever olmak kişilerde olması gereken güzel davranışlar olarak belirtilmektedir. Kitab-ı Mukaddes'te: "İyiliği hak edenlere iyilik et... Senden istekte ve yardımda bulunanı geri çevirme." (Kitab-ı Mukaddes s.631) öğüdü bulunmaktadır. Budizmde insanlara iyilik etmek erdem olarak kabul edilmekte, Konfüçyanizmde yardımseverlik güzel davranış olarak belirtilmektedir. Ayrıca Budizmde hayır işlerine yardım etmek, din adamlarına yiyecek yardımında bulunmak, misafir ağırlamak, yardımlaşma ve dayanışma içinde bulunmak öğütlenmektedir. (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi s. 54-55).

Hristiyanlıkta iyilik ve yardımseverlik öğütlenmiştir. İncil'de: "Ne mutlu merhametli olanlara, çünkü onlara merhamet edilecek." (Matta Bab 5). "Senden dileyene ver, senden ödünç isteyenenden yüz çevirme.... İnsanların size her ne yapmalarını istiyorsanız, siz de onlara öyle yapın, çünkü din budur." (Matta, Bab 7) . "Yoksula ver.." İncil, Markos, Bap, 10/21). "Komşunu kendin gibi seveceksin..." İncil, Matta, bap 23/39). "Bağışta bulunun. Size de bağışta bulunulacaktır. Verin size de verilecektir. Hangi ölçekle ölçerseniz, o ölçekle size ölçülecektir." (İncil, Luka, Bap, 6/38). "...Kim yoksula verirse, onun eksigi olmaz..." (Süleyman'ın Meselleri, Bap, 28/27) öğütleri bulunmaktadır.

Hinduizm, Budizm, Konfüçyüsçülük ve Taoizm de iyilik yapmayı önemli ahlâk ilkeleri arasında saymaktadır. Taoizmin kurucusu Lao Tseu bu konuda şunları söylemektedir: "İyilere karşı iyilik gösteririm. İyi olmayanlara karşı yine iyilik gösteririm..." (Tao Te King, XLIX:2)

4. BÜYÜKLERE SAYGI, KÜÇÜKLERE SEVGİ GÖSTERMEK

A-BÜYÜKLERE SAYGI

Bizden büyük olan anne-baba, büyük kardeş, öğretmen ve yaşça büyük kimselere saygı göstermek gerekir. Bunun yanında kimsesizlere, güçsüz ve yetimlere merhamet etmeli, onlara yardımcı olunmalıdır.

Önemli ahlâk kurallarından biri olan büyüklerimize saygı İslâm dininin önem verdiği bir konudur. Müslüman, bütün insanlara karşı sevgi ve saygı göstermelidir. Büyüklerimizin bilgileri ve hayat deneyimleri daha fazla olduğu için onlara saygıda kusur etmemeliyiz.

Büyüklerimize karşı ne gibi görevlerimiz vardır?

Büyüklerimiz, birçok bilgi ve deneyime sahiptirler. Onların bu deneyimlerinden bizler yararlanmalı, öğütlerine önem vermeli, kendilerine saygı göstermeliyiz. Bayramlarda onları ziyaret edip, hayır dualarını almalıyız. Hastalandıklarında ziyaret etmeliyiz. Otobüs, tren, vapur gibi toplu taşıma araçlarında onlara yer vermeliyiz. Caddeden karşıdan karşıya geçerken, zorluk çekiyorlarsa, onlara yardımcı olmalıyız. Sadece tanıdık büyüklerimize karşı değil, tanımadığımız tüm büyüklerle karşı da aynı saygıyı göstermeliyiz.

Hz. Muhammed, büyüklerle saygı göstermeye çok önem vermiştir. O, "Küçüklerine merhamet etmeyen, büyüklerine de hürmet ve saygı göstermeyen bizden değildir" demiştir. (Camiul Usul fi Ehadisir Rasul c.5, s.17)

B-KÜÇÜKLERE SEVGİ GÖSTERMEK

Bugünün küçükleri, yarının büyükleridir. Bu yüzden geleceğimize güvenle bakmak istiyorsak, çocuklarımızı en güzel şekilde yetiştirmeli, onlara sevgi ve şefkatle yaklaşmalıyız.

Peygamberimiz, küçük çocukları çok sever, onları kucağına alıp okşardı. Bir adam, Peygamberimizin bir çocuğu sevip öptüğünü görünce, " Benim on çocuğum var. Ama onların hiçbirini öpmüş değilim" dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz, "Merhamet etmeyene merhamet olunmaz. Allah senin kalbinden sevgi ve merhameti çekmiş ise ben ne yapayım?" buyurmuştur. (Nevevî, Riyazüs Salihin c.1, s. 272). Namaz kılariken oynamak için omuzlarına çıkan torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e kızmamıştır. Bilakis, onların davranışlarını hoşgörü ile karşılamış ve oyunlarını tamamlamalarını beklemiştir. O, tüm çocuklara karşı tatlı dilli ve güler yüzlü idi. Çocuklarla konuşur, onların sıkıntılarını gidermeye çalışırdı.

Büyüklerle saygı, küçüklere sevgi konusunda dinlerin görüşleri nelerdir?

Bütün dinlerde büyüklerle saygı ve küçüklere sevgi göstermek önem verilen konulardandır. Allah, Kur'an'da: "...Anne babaya....iyilik edin." (Bakara suresi 83.ayet). "Biz insana anne babasına iyi davranmasını öğütlemiştir...." (Lokman suresi 14.ayet) buyrulurken, büyüklerle iyi davranma öğütlenmiştir.

Tevrat'ta: "Babasını ve anasını hor gören lânetli olsun." (Tevrat, Tesniye Bab 28). "Babana ve anana hürmet et ki, Allah'ın sana vermekte olduğu toprakta ömrün uzun olsun." (Tevrat Çıkış Bab 20) ifadeleri bulunmaktadır. Yine Tevrat'ta: "Yaşlılara saygı göster." (Kitab-ı Mukaddes Levililer Bölümü s. 119). "...Büyüklerine karşı terbiyeli ve anlayışlı ol. Onlara kötü söz söyleme!" (Kitab-ı Mukaddes Çıkış Bölümü s. 63) diye öğütlerde bulunmaktadır. İncil de ise, çocukların melekler gibi günahsız oldukları ve korunmaları gerektiği haber verilmektedir. (Luka İncili Bab 6). Budizmde büyüklerle saygı göstermek, istenilen hedeflere ulaşmak için gerekli bir yol olarak nitelenmektedir. Hinduizmde ve Budizmde insanları sevmek ve onlara saygılı davranmak öğütlenmiş ve bunun güzel ahlâkın bir gereği olduğu vurgulanmıştır. (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi s. 99, 185). Eski Ahit'te "Sana yaşam veren babanın sözlerine kulak ver, yaşlandığı zaman anneni hor görme." (Süleyman'ın Meselleri, 23/22) denmiştir.

Konfüçyüsçülükte anne, baba ve büyüklerle saygı göstermek, temel ahlâkî ilkeler arasında yer almaktadır. Konfüçyüsçülüğün temel öğretilerinde şöyle denmektedir: "Anne, baba ve çocuklar arasında saygı duygusu geliştirilmelidir. Büyüklerin küçüklere, küçüklerin büyüklerle karşı saygı göstermesi sağlanmalıdır. Dostlar arasında sevgi bağı kurulmalıdır. Bütün insanlara karşı saygı geliştirilmelidir." (Prof. Dr. M. Aydın, Dinler Tarihine Giriş, S. 32). Konfüçyüs bir diğer sözünde şöyle der: "Yaşlı olanlara rahatlığı sağlamak, arkadaşlara samimiyetle, gençlere de nezaketle davranmak isterim." (Confucian Analects, XXV:4).

5. HAYVANLARA İYİ DAVRANMAK

Doğadaki hayvanların bize birçok yararı olduğu bilinen bir gerçektir.

Etlerinden, sütlerinden, yünlerinden, güçlerinden yararlandığımız hayvanlar Allah'ın bize bir nimetidir. Bizim için yararı büyük olan canlıları korumak ve sevmek dini ve ahlâkî bir görevdir.

Yaşamımızı devam ettirmemiz için Allah bazı hayvanları yaratmıştır. Müminun Suresinin 21. ayetinde, "Hayvanlarda da sizin için ibret vardır. Karınların içindekinden size içiriyoruz. Onlarda sizin için daha birçok faydalar vardır. Aynı zamanda onlardan yersiniz." buyrulmaktadır.

Hayvanlara karşı nasıl davranmalıyız?

İslam dini, hayvanlara iyi davranılmasını emretmiştir. Hayvanlara eziyet etmemek, kaldıramayacağı yükleri yüklememek, onları aç-susuz bırakmamak gerekir. Hayvanları zevk için avlayanlar, doğal dengenin bozulmasına sebep olmaktadır. Doğayı gelecek nesillere daha temiz ve yaşanabilir bırakmak için hepimize büyük görevler düşmektedir. Hayvanlara iyi davranılmalı, zevk için dövüştürülmemelidir. Onların da can taşıdıkları unutulmamalıdır. Hz. Muhammed, sadece insanlara değil, hayvanlara karşı da şefkat ve merhametliydi. Susayan bir kediye kendi eliyle su içirmiş, hayvanlara iyi davranılmasını emretmiştir. Bir karınca yuvasının yakılarak yok edildiği öğrenen Hz. Muhammed, çok üzülmüş ve bunu yapanlara kızmıştır. O, hayvanlara fazla yük yüklenmesine, annelerinden yavrularının ayrılmasına karşı çıkmış, yiyecek ve sularının zamanında verilmesini istemiş, onların dövülmelerini yasaklamıştır. (Mehmet Bayraktar, İslam ve Ekoloji, s. 106)

Türk milleti, tarihinde hayvanlar ile ilgili neler yapmıştır?

Türk Milleti tarih boyunca hayvanları korumaya yönelik vakıflar kurmuş, kuş evleri, hayvan hastahaneleri yapmıştır. Kuşların su içmesi için, cami avlularına ve mezar taşlarına taştan oyuklar açmışlardır. Türk toplumunda eskiden kışın çok uzun ve yoğun geçtiği yıllarda ormandaki yırtıcı hayvanlara bile yiyecek taşımak üzere görevli kimseler vardı.

Hayvanlara iyi davranmak bütün dinlerde öğütlenmiştir. Budizmin ahlâk felsefesinin temeli, insan, hayvan ve bütün varlıklara sevgi ve merhamet göstermektir.

Budizmde bütün canlılara şefkatle davranmak bir ilke olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede bir Budist, hiçbir hayvana zarar vermez, avlanmaz, kasaplık yapmaz, hiçbir hayvanı öldürmez. (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi, s. 156). İneğin, yerin ve göğün anası olarak kabul edildiği Hinduizmde, inekler kesilmez ve sığır eti yemek haramdır. (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi, s. 104)

Taoizmde hayvanlar başta olmak üzere doğadaki canlı ve cansız tüm varlıklara acımak, onları sevmek dinî öğütlerdendir. Dinlerin esasları arasında doğadaki canlıların korunması ile ilgili birçok emir bulunmaktadır. Eski Ahit'te hayvanlara değer verilmesi gerektiği vurgulanmakta, onların yiyeceklerinin zamanında ve yeterince verilmesi emredilmektedir. (Mezmurlar Bap, 147/9).

Hristiyanlıkta kedi ve köpek gibi hayvanlara değer verilmesi, onların korunup kullanılmaları öğütlenir. İncil'de, "İyi çoban, koyunları uğruna canını verir." denilerek hayvanları sevmenin önemi vurgulanmaktadır. (İncil, Yuhanna, Bap 10/11). "Göğün kuşlarına bakın. (Onları ihmal etmeyin)." (İncil, Matta, Bap, 6/26) öğütleri bulunmaktadır.

Tevrat'ta Allah'ın yeryüzündeki hayvanları yarattığı belirtilerek şöyle denilmektedir: "Tanrı çeşit çeşit, yabani hayvanı, evcil hayvanı ve sürüngenleri yarattı..."(Tevrat, Tekvin, 1/25)

6. ÇEVREYİ KORUMAK

Çevre, yaşamın sürdürülmesi için gerekli olan doğal, toplumsal, kültürel dış etkenlerin tümüne verilen isimdir. Kısacası çevre içinde yaşadığımız dünyadır. Ağaç, hayvan, hava, su, toprak, tüm canlı ve cansız varlıklar çevreyi oluşturur. Allah, insanı varlıkların en üstünü olarak yaratmış ve diğer yarattıklarını da onun emrine vermiştir. Bunun yanında insana bir de sorumluluk vermiştir. Bu sorumluluklardan biri yaratana ve yaratılanlara saygı ve sevgiyle yaklaşmaktır.

Kur'an-ı Kerim'de " O yerde ne varsa hepsini sizin için yarattı." buyrulmaktadır (Bakara 29). Yaratılan varlıkları sevmek ve onları korumak insanın görevidir. İnsanların gelip geçtiği yerlere gelişigüzel çöp atmamalıyız. Hz. Muhammed'in: "Yolları ve gölgelikleri (insanların oturup dinlendikleri yerleri) kirletmekten sakının." (Müslim Camius Sahih, Taharet s. 68) sözünü aklımızdan çıkarmamalıyız. Allah Rum Suresi 41. ayetinde şöyle buyurmaktadır: "İnsanların bizzat kendi işledikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu..." Bu ayet bize, doğadaki dengeyi bozmamız gerektiği belirtilmektedir. Hz. Muhammed bir sözünde kıyamet kopması haber verilse bile insanın elindeki fidanı dikmesini öğütlemiştir. (Ahmed b. Hanbel Müsnet c.3 s.191). O, ağaçlıkların, insanların buldukları yerlerin, sokakların, yeşil alanların ve suların kirletilmesini yasaklamıştır. (Müslim, Camius Sahih c. 1, s. 340).

Çevrenin korunması konusunda dinlerin ne tür öğütleri bulunmaktadır?

İslam'da hac ve umre ibadetlerini yerine getirme sırasında ihramlı kişinin hiçbir canlı varlığı öldürmemesi ve en küçük bir bitkiyi koparmaması gerekir. Bu durum çevreye ve doğaya saygı bilinci açısından büyük önem taşımaktadır. Çevrenin korunması için diğer dinler birçok öğütlerde bulunmuşlardır. Hristiyanlık ve Yahudilikte çevreye zarar vermek yasaklanmış, çevrenin güzelleştirilmesi öğütlenmiştir. Dinlerde çevrenin korunması, doğal dengenin bozulmaması insanlara sürekli olarak hatırlatılmıştır.

Tevrat'ta dünyanın yaratılışı anlatıldıktan sonra çevreyi oluşturan varlıklarla ilgili şu bilgiler verilmektedir: "Ve Allah kuru toprağa yer dedi ve suların birikintisine denizler dedi ve Allah iyi olduğunu gördü. Ve Allah, yer; ot, tohum veren sebze ve yer üzerinde tohumu kendisinde olup, cinslerine göre meyve veren ağaçlar hasıl olsun. dedi ve öyle oldu...." (Tevrat, Tekvin, 1/9-13). Eski Ahit, Mezmurlar'da ise çevremizdeki her şeyin yaratıcısının Allah olduğunu belirten şu ifadeler yer alır;

"Rabb'inindir yeryüzü ve içindeki her şey,

Dünya ve üzerinde yaşayanlar:

Çünkü odur denizler üzerinde onu kuran,

Sular üzerinde durduran." (Mezmurlar, 24/1-2)

Budizmde erdemli birey olabilmek için çevredeki hiçbir varlığa zarar vermemek, bütün varlıkları korumak şarttır. Budizmde dağ, ağaç, nehir, ve hayvanların korunması öğütlenir. (Prof. O. Cilacı, Günümüz Dünya Dinleri, s. 135). Hinduizmde de çevreye ve hayvanlara zarar verilmemesi istenir.(a.g.e, s.152)

7. ZARARLI ALIŞKANLIKLARDAN KAÇINMAK

Allah'ın emirlerinde insanlar için birçok yararlar, yasak ettiği şeylerde de sağlığımız, dünyamız için çeşitli zararlar vardır. İslam, insanları yaptıkları işlerden sorumlu tutmaktadır. İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik, onun akıllı olmasıdır. Kişiyi, iyiye, güzele ve doğruya yöneltme amacını taşıyan dinsel buyruklar, insanın huzur ve mutluluğunu sağlamayı amaçlar. İnsan, dinlerin yasakladığı; bedenine, sağlığına zarar verici alışkanlıklardan kaçınmasını bilmelidir. İslâm dinine göre içki içmek, kumar oynamak, uyuşturucu kullanmak bireylerin kaçınması gereken zararlı alışkanlıklardır.

Zararlı alışkanlıklar nelerdir? Bunların ne gibi zararları vardır?

Alkollü içkiler: Allah, vücudumuzdaki organları ve aklımızı bize nimet olarak vermiştir. Bunları iyi yönde ve insanlığın yararına kullanmak gerekir. Yapılan bilimsel araştırmalarda, insan vücuduna zarar verdiği tespit edilen alkollü içkiler tüm dinlerde yasaklanmıştır. Hz. Muhammed, "İçki bütün kötülüklerin anasıdır" (İbrahim Canan Hadis Ansiklopedisi c.7 s.267) diyerek konunun önemine işaret etmiştir.

Uyuşturucu Kullanımı: Kötü arkadaş seçimi, özentisi, gelecek kaygısı ve benzeri nedenlerle başlayan uyuşturucu kullanımı, insanı ölümlere kadar götüren bir sonuca gidebilir. Eroin, esrar, kokain, afyon, morfin gibi çeşitleri olan uyuşturucular, insan sağlığına ciddi zararlar verir. Bu nedenle tüm dinlerde bunlar yasaklanmıştır.

Sigara: Yapılan bilimsel araştırmalarda birçok zararı bulunan sigara, insan sağlığını korumayı amaçlayan dinlerce de uzak durulması gereken bir alışkanlıktır.

Çünkü tüm dinler, insanların sağlıklı, mutlu, huzurlu bir yaşam sürmelerini amaçlar. Kanser başta olmak üzere birçok hastalığa yol açan sigaradan uzak durulmalıdır.

Kumar: Kumar, aileleri ve toplumu çökerten, alışkanlık yapan, vaktimizi boşa harcatan, kolay kazanmayı amaçlayan kötü bir alışkanlıktır. Kumar, kişinin hayat kazancını emeğinin karşılığı olarak değil, şansa bağlamakta, haksız kazancın kapısını aralamaktadır. Kumar, insanı çalışmaktan alıkoyar. Bu nedenle uzak durulması gereken bir alışkanlıktır.

Müslüman, hem zararlı alışkanlıklardan hem de kötü huylardan uzak durmalıdır.

İslâm dini, kumar, uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıkları yasaklamış zamanımızı yararlı etkinliklerle değerlendirmemizi istemiştir. Peygamberimiz, eşi Hz. Aişe ile birlikte koşu sporunu yapmıştır.(Müsned 6/24). Yine Peygamberimizin, folklor eğlencelerini, binicilik, yüzme, güreş, atıcılık gibi sporları teşvik ettiği bilinmektedir. Bizler de zararlı alışkanlıklardan uzak durmalı, yararlı etkinliklere yönelmeliyiz.

Tüm dinlerin amacı nedir?

Tüm dinlerin amacı, insanların sağlıklı yaşamalarını sağlamak ve mutlu, huzurlu toplumlar oluşturmaktır. Bu nedenle dinler, bu amaca ulaşmayı engelleyecek her türlü davranışı yasaklamıştır. Kur'an'da, içki, kumar gibi zararlı alışkanlıklar kesin olarak yasaklanmıştır. buyrulmaktadır. Hz. Muhammed de; "İçki içmeyin. Çünkü o her kötülüğün başıdır." (Ahmed bin Hanbel Müsned c.5, s.238) demiştir.

Yahudilik ve Hristiyanlık kumar oynamayı, uyuşturucu kullanmayı yasaklamıştır. Yahudilerin kutsal kitabı Eski Ahit'te içki içmenin zararlı bir davranış olduğu vurgulanarak bundan uzak durulması istenir. (Süleyman'ın Meselleri, Bap 31/5)

İşte bunlardan bir bölüm:

* Tevrat'ın Levililer bölümünde ; "...Rabb... Buluşma Çadırı'na şarap ya da herhangi bir içki içip girmeyin....Kirlili ile temizi birbirinden ayırt etmelisiniz, dedi. " (10/8-10).

* Eski Ahit, Süleyman'ın Meselleri bölümünde, aşırı şarap içenlerle arkadaşlık

edilmemesi tavsiyesinde bulunarak, "Oğlum, dinle ve bilge ol. Çünkü ayyaş kişi, yoksullaşır." denilmektedir. (Süleyman'ın Meselleri 23/19-21).

* "İçki peşinden koşmak için sabahleyin erken kalkanların, geceleyin geç vakte kadar, şarap onları sarhoş edinceye kadar eğlenenlerin vay hâline." (Eski Ahit, İşaya, 5/12)

* " ... Şarapla sarhoş olmayın, onda edepsizlik vardır..." (Yeni Ahit, Efesliler, 5/18)

* " Ah çeken kim? Vah çeken kim?

Kimdir çekişip duran

Yakınan kim? Boş yere yaralanan kim?

Gözleri kanlı olan kim?

İçmeye oturup kalkamayanlar,

Karışık şarapları denemeye gidenlerdir.

Şarabın kızıl rengine

Kadehte ışımasına

Boğazdan aşağı süzülürmesine bakma,

Sonunda yılan gibi ısırır.

Engerek gibi sokar.

Gözlerin garip şeyler görür.

Aklından ahlâksızlar geçer."

(Eski Ahit, Süleyman'ın Meselleri, 23/29-33)

Budizmde, içkiyi üretmek, içmek, alım satımını yapmak, uyuşturucu maddeleri kullanmak kesin bir şekilde yasaklanmıştır. Budizmde temel yasaklardan biri sarhoşluk veren içkilerin içilmemesidir. (Dhamma-pada, 246-247).

Taoizmde ise zararlı alışkanlıklardan vazgeçmeyen kimse, kötü ruhların etkisinden kurtulamayan kimse olarak nitelendirilmiştir. (Prof. Dr. Mehmet Aydın, Dinler Tarihi) Sihizmin ana ilkelerinden biri, sigara, alkol gibi her türlü zararlı alışkanlıklardan uzak durmaktır. (a.g.e, s. 49).

8. BAŞKALARINA ZARAR VERMEMEK

Allah, insanları, toplu yaşama ihtiyacı içinde yaratmıştır. Bu yüzden, ailede başlayan toplu yaşam, mahalleyi, ilçeyi, ili, ülkeyi kapsar. Toplum hâlinde yaşamanın bazı kuralları bulunmaktadır. Buna göre hiç kimse, dilediği gibi davranmaz, başkalarını rahatsız edemez. Başkalarına zarar verilen bir ortamda huzur ve mutluluk olmadığı gibi insanların can, mal ve namus güvenlikleri de tehlikededir. Yaşanabilir bir dünya, hakça paylaşımın, saygı ve sevginin egemen olduğu bir dünyadır. Bizler, hak ve özgürlüklere saygılı, herkese hoşgörü ve sevgiyle yaklaşan, uyumlu, barışçı bir insan olmalıyız. Hz. Muhammed'in ifadesiyle, "elinden ve dilinden hiç kimsenin zarar görmediği kimse" olmak için çalışmalıyız. Başkalarının gizli ve özel durumlarını araştırmamalı, herkes hakkında iyi düşünceler taşımalıyız.

Hiz. Muhammed, birçok hadisinde insanlarla ilişkilerimizde dikkat edilmesi gereken şeyleri dile getirmiştir: " Ayrıcalık yapan bizden değildir." (250 Hadis S. 186). " İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş sayılmazsınız." (Riyazüs Salihin C.2.S.228). "Mümin... başkaları ile iyi geçinir. Kendisi ile iyi geçinilir. İyi geçinmeyen, kendisi ile de iyi geçinilmeyen kimsede hayır yoktur." (250 Hadis S.85)

Tüm dinler başkalarına zarar vermeyi yasaklar. İnsanların yaşam ve mülk edinmelerini en tabii hak olarak kabul eden dinler kişilerin haksız yere bir cana kıymasını, başkasının malını izinsiz olarak alınmasını kesin bir dille yasaklar. Ayrıca toplumda huzur, güven ve barışı yok eden davranışlardan birisi olan yalancı şahitliği de dinler yasaklamıştır.

8.1. ÖLDÜRMEK

Allah, varlıkların en üstünü olarak insanı yarattığını bildirmektedir. İnsan, diğer varlıklar içerisinde, aklı, iradesi, düşüncesi, konuşması ve diğer özellikleriyle yüce bir varlıktır. Allah Kur'an-ı Kerim'de "Biz insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık." (İsra 70). "Biz insanı en güzel bir biçimde yarattık." (Tin 4) buyurarak insana verdiği değeri açıklamıştır.

İslam'ın korunmasını istediği beş şey nedir?

İslâm, beş şeyin korunmasını amaçlamıştır. Bunlar hem insanlığın hem de toplumların sağlık ve mutluluğu için gereklidir. Bu beş şeyin en önemlisi can güvenliğidir. Can güvenliği insanın mutlaka korunması gerekli bir hakkıdır. İslâm dini, can

güvenliğini tehdit eden şeyleri ortadan kaldırmak için gerekli önlemleri almıştır. İslâm, öldürme konusunda çok ağır cezalar öngörmüştür.

Dinimizin öldürme konusuna bakış nasıldır?

İnsanların yaşam hakkını ortadan kaldıranlar, dünyada olduğu gibi ahirette de ceza göreceklerdir. Kuran-ı Kerim’de öldürme ve diriltmenin yüce yaratıcıya ait olduğu bildirilerek "Şüphesiz insanları sadece biz diriltir ve öldürürüz". (Hicr Suresi 23.ayet) denilmektedir. İslam’ın insana ve cana verdiği önemi ise şu ayet en güzel şekilde anlatmaktadır "... Kim, bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya –haksız yere- bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur. Her kim bir canı kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur." (Maide Suresi 32.ayet). Peygamberimizde öldürmenin kötü bir fiil olduğunu bundan mutlaka kaçınılmasını gerektiğini belirtmiştir.

İslâm dini, cana kıyılmasını kesin bir şekilde yasaklamıştır. Günümüzde bile zaman zaman görülen "kan davası"nda kişinin kendine yapılan bir haksızlığı önlemek amacıyla değil, bir hakkı güç kullanarak alma girişimi söz konusudur. Bu nedenle aile ve toplumların huzurunu ve güven ortamını yok eden bu kötü âdeti terk etmek gereklidir. Hz. Muhammed, Veda Hutbesi’nde " Kanlarınız ve mallarınız.... birbirinize haramdır. Cahiliyye Döneminde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır." (Müslim Hac 147) diyerek bu kötü âdeti ortadan kaldırmıştır.

Bütün dinler adam öldürmeye karşı çıkmakta mıdır?

Bütün dinlerde adam öldürme yasaklanmış, öldürenlere de çok ağır çeşitli cezalar öngörülmüştür. Tüm dinler, insanı değerli, üstün ve onurlu bir varlık olarak kabul eder. Yaratılan her varlığa ve en çok da insana saygı duyulmasını ister. Musevîliğin (Yahudiliğin) peygamberi Hz. Musa’ya Sina Dağı’nda vahyedilen "On Emir" in altıncısı "Öldürmeyeceksin" şeklindeki emirdir. (Tevrat, Çıkış, Bap, 20/13). Ayrıca Tevrat’ta cana kıymanın cezasının ölüm olarak belirlenmesi konunun önemini göstermektedir. (a.g.e, 21/12).

İncil’in pek çok yerinde insanın yaşam hakkına saygı gösterilmesi istenerek "Katletmeyeceksin!" denilmektedir. (Pavlus’un Romalılara Mektubu, Bap 13/8)

Caynizm’de uyulması gereken ve işlendiği zaman çok sert cezalar öngörülen beş temel esastan biri öldürmemektir. (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi, s. 98)

Hinduizmde yaşama saygı büyük önem taşımaktadır. Hindular, insan, hayvan, bitki ve ağaçlara zarar verilmesini kesin bir dille yasaklarlar. Budizm’de insan öldürmek ağır bir suç olarak kabul edilmektedir. Budistlerin uymaları gereken beş temel ilkenin başında, öldürmemek ve başkalarına zarar vermemek gelir. (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi, s. 156).

8.2. ÇALMAMAK

Hırsızlık başkasına ait bir mal ve eşyayı, izinsiz olarak almaktır.

Her insan, yasal yollardan mal, mülk sahibi olma hakkına sahiptir. Çalmak, bir kimsenin hakkını haksız bir şekilde elde etmeye yönelik bir davranıştır. Çalma suçu, sadece malı çalınan kişiye işlenmiş bir suç olmayıp aynı zamanda topluma karşı işlenmiş bir suçtur. Çünkü hırsız, başkalarına ait eşya ve malı çalarak toplum güvenliğini de tehlikeye atmaktadır. Çalmak, çeşitli şekillerde yapılmaktadır. Örneğin, memurun görevini zamanında yapmaması, zamandan çalmaktır. Esnafın ölçü ve tartıda hile yapması, kalitesiz mal üretimi, inşaatta eksik malzeme kullanımı çalmanın diğer çeşitleridir.

İslâm dinine göre, insanın temel haklarından biri mülkiyet hakkıdır. Dinimiz, haksız kazancı yasaklamıştır. İslam’da hırsızlık büyük günahlardan sayılmaktadır. Allah kul hakkı ile ilgili günahı, hak sahibinin rızası olmadıkça affetmeyeceğini bildirmektedir. Kur’an-ı Kerim’de "Aranızda karşılıklı rızaya dayanan ticaret olması hâli dışında, mallarınızı batıl (haksız ve haram yollar) ile aranızda (alıp vererek) yemeyin..." denmektedir. Bir çok ayette hırsızlık haram sayılmaktadır. (Nisa suresi, 29.ayet, Bakara Suresi, 188.ayet).

Hz. Peygamberimiz de "Hırsız, olgun bir mümin olduğu halde hırsızlık yapamaz." buyurmuştur. Hz. Muhammed, "Sizden önceki toplumlar, soylu biri hırsızlık yaptığı zaman serbest bıraktığı; güçsüz biri hırsızlık yaptığı zaman ise cezalandırdıkları için helâk oldular." (Şevkani, Neylül Evtar 131)

Kişi, rızkını helâl yoldan kazanmaya çalışmalı, hırsızlık gibi kötü davranışlardan uzak durmalıdır.

Dinlerin çalma olayına bakışı nasıldır?

Bütün dinlerde hırsızlık kesin bir dille yasaklanmıştır. Toplumsal huzuru bozan, insanların birbirine olan güvenini yok eden hırsızlığın, bütün dinler tarafından ağır cezalarla önü kesilmek istenmiştir. Hz. Musa'ya vahyedilen On Emir'in sekizincisi "Çalmayacaksın" emridir.(Kitab-ı Mukaddes, Çıkış Bölümü s.74). Yine Tevrat'ta "Komşunun ekinine orak salmayacaksın." (Tevrat, Tesniye, 23/24-25) denerek hırsızlık yasaklanır. İncil'de de insanlara helâl kazanç öğütlenmekte ve "Çalmayacaksın" emri bulunmaktadır. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, Bap 13/9). Matta'da ise "Hırsızlık yapma" öğüdü vardır. (19/18-19).

Türklerin İslamiyetten önceki dini inanışlarında başkalarına ait malı çalanlara çok ağır cezalar öngörülmüştür. Taoizm, Budizm ve Konfüçyüscülük dinlerinde ise çalmak, haksız kazanç olarak nitelendirilmektedir. Buda'nın insanlara öğütlediği temel ilkelerden biri çalmamaktır. (O. Cilacı, Günümüz Dünya Dinleri, s. 137). (Dhamma-pada, 246-247).

Caynizmde " hiçbir şekilde hırsızlık yapmamak" ilkesi, uyulması gereken temel esaslar arasında yer almaktadır . (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi, s. 69).

8.3. YALANCI ŞAHİTLİK

Başkalarını aldatmak için yapılan her türlü davranış ve söylenen sözlere yalan denir. Kişinin gerçeği saklayıp aksini söylemesi de yalandır.

Bir kimsenin yargı önünde gerçeğe aykırı ifade vermesi yalancı şahitliktir. Nice masum insan, yalancı şahitlik nedeniyle, verilen yanlış ifadeler sonucunda haksız yere ceza evlerine düşmüşlerdir. Bu insanların aileleri perişan olmuş, mağdur duruma düşmüşlerdir. Bütün bunların sonucunda kul hakkı ortaya çıkmaktadır. Unutmayalım ki, kul hakkı Allah'ın affetmediği kötü davranışlardan birisidir. Yalan yere şahitlik yapmak veya yemin etmek, hem günah, hem de aleyhinde şahitlik yapılan kimseye haksızlıktır.

Yalanın kime ne gibi zararları vardır?

Yalan insanın hem kendisine hem de başkalarına zarar verir. Yalancı, toplumdaki onurunu ve saygınlığını kaybeder. Yalan aileleri dağıtır, yuvaları yıkar, insanları birbirine düşürür, toplumda güveni, huzuru bozar. Başkalarına zarar veren yalanın en kötüsü, yalancı şahitlik ve yalan yere yemin edip, yalanına Allah'ı şahit göstermektir. Bir ayette "Ey inananlar! Kendiniz, ana-babanız, ve yakınlarınız aleyhine de olsa Allah için şahit olarak adaleti gözetin..." (Nisa 135) buyrulmaktadır. Kur'an'da Allah müminlerin özelliklerini sayarken şöyle buyurmaktadır: "O kimseler ki, yalan yere şahitlik etmezler." (Furkan Suresi, 72.ayet).

Yalancı şahitliğe dinlerin bakışı nasıldır?

Yalancı şahitlik tüm dinlerde yasaklanmış, şahitlerin ifadelerinde doğruyu söylemeleri istenmiştir. Kur'an'da: "...Şahitliği gizlemeyin, onu kim gizlerse şüphesiz kalbi günah işlemiş olur."(Bakara Suresi 283.ayet)denmektedir.

Yahudiliğin kutsal kitabı Tevrat'ta: "...Yalan yere tanıklık yapmayacaksın." denilmektedir. (Kitab-ı Mukaddes Çıkış Bölümü s. 74). Yine Tevrat'ta yalancı şahitliğin kötülüğü belirtilmekte ve cezasının da ağır olacağı uyarısında bulunarak şöyle denilmektedir. " Eğer bir adama karşı kötülük hakkında şahitlik etmek üzere ona karşı yalancı bir şahit kalkarsa...Ve hakimler iyice araştıracaklar ve işte eğer şahit yalancı şahit ise ve kardeşine karşı yalan şahitlik etmiş ise o zaman kardeşine yapmayı düşündüğü ne ise kendisine yapacaksınız ve aranızdan kötülüğü kaldıracaksınız." (Tevrat Tesniye Bab 19). "Yalancı tanık, suçsuz tutulmaz ve yalan söyleyen kurtulmaz." (Süleyman'ın Meselleri, Bap, 19/5). "Yalan haber taşımayacaksın, haksız tanık olmak için kötüye el vermeyeceksin." (Tevrat, Çıkış, Bap, 23/1). "Komşuna karşı yalan tanıklıkta bulunmayacaksın." (Tevrat, Çıkış, Bap, 20/16).

Musevîlik ve Hristiyanlıkta yalancı şahitlik kaçınılması gereken kötü bir davranış olarak ifade edilmektedir. İncil'de: "...Ve yine eski zaman adamlarına! Yalan yere yemin etmeyeceksin..." (Matta İncili, Bab, 5) buyrulmaktadır. Yine İncil'de yalancı tanıklık etmek kesin bir şekilde yasaklanmaktadır. (İncil, Matta, Bap, 19/18). "Hakikatı söyleyen adaleti, yalancı tanıklık eden hileyi ortaya çıkarır."

(Süleyman'ın Meselleri, 12/17). " ...Yine atalarımıza, 'Yalan yere ant içme, ama Rabb'ine içtiğin antları tut.' denildiğini duydunuz..." (Matta, 5/33). "...Yalan tanıklık....insanı kirleten bunlardır." (Matta, 15/19-20).

Konfüçyüsçülük ve Budizmde yalancı şahitlik yasaklanmış ve yalancı şahitler yerilmiştir. (M. Aydın, Dinler Tarihine Giriş, s.32). (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi, s. 155).

Müslüman, dürüst, olgun, onurlu ve toplum içerisinde sevilen, sayılan kimse olmalıdır. Yalancı şahitlikte bulunan kimseler, ihtiyaç hâlinde kendilerine yardım edecek kimseyi bulamazlar. Bize düşen; yalancı şahitlikten kaçınmak, doğru bildiklerimizi mutlaka her yerde savunmaktır.

ÖZET

Dinler arasında ibadet, ahlâk, hukuk, emir ve yasaklar konusunda bazı farklı görüş ayrılıkları mevcuttur. Ancak, aralarındaki ahlâkî benzerlikler hemen hemen hepsinde aynıdır. Toplumsal yaşamın devamını ve huzurunu sağlayan kurallar bütünlüğü ile ahlâkî öğretiler arasında tüm dinlerde benzerlikler bulunmaktadır. Dinlerde, doğruluk, temizlik, iyilik ve yardımseverlik, büyüklere saygı, küçüklere sevgi göstermek, hayvanlara eziyet etmemek, çevreyi ve doğayı korumak, zararlı alışkanlıklardan kaçınmak, öldürmemek, çalmamak ve yalancı şahitlik yapmamak gibi konular birbirleriyle benzerlik göstermektedir.

Tüm dinler, insanlığın barış, huzur ve güven içinde yaşamalarını amaçlamaktadırlar. Kötü davranışlar, dinler tarafından yasaklanmış, iyi davranışlar da öğütlenmiştir. Örneğin, yalancı şahitlik tüm dinlerce yasaklanan kötü bir davranıştır. Bununla ilgili olarak Müslümanlığın kutsal kitabı Kur'an'da; "Ey inananlar! Kendiniz, ana-babanız, ve yakınlarınız aleyhine de olsa Allah için şahit olarak adaleti gözetin..." (Nisa 135) buyrulmaktadır. Yine Kur'an'da Allah müminlerin özelliklerini sayarken şöyle buyurmaktadır: "O kimseler ki, yalan yere şahitlik etmezler." (Furkan Suresi 72.ayet). Yahudiliğin kutsal kitabı Tevrat'ta: "...Yalan yere tanıklık yapmayacaksın." denilmektedir. (Kitab-ı Mukaddes Çıkış Bölümü s. 74). Öte yandan Konfüçyüsçülük ve Budizmde yalancı şahitlik yasaklanmış ve yalancı şahitler yerilmiştir. (M. Aydın, Dinler Tarihine Giriş, s.32). (G. Tümer, A. Küçük, Dinler Tarihi, s. 155).

ARAŞTIRMA VE UYGULAMA SORULARI

1. -----başkasına ait bir mal ve eşyayı kendi mülküne almaktır.
2.görevi sağlam bir imana sahip olarak İslâmın emirlerini yerine getirmektir.
3. Bütün dinlerde hayvanlara iyi davranılması öğütlenmiştir.
DOĞRU () YANLIŞ ()
4. Orman, deniz, göl, hava, eğitim gördüğümüz okul, parklar, bahçeler, yollar, sokaklar, evlerimizoluşturur.
5. Büyüklere saygı, küçüklere----- göstermeliyiz.
6. Kumar, içki ve uyuşturucu madde kullanımı bütün ilâhî dinlerde yasaklanmıştır.
EVET () HAYIR ()
7. Her türlü kirden, pisliklerden arınmayadenir.
8. Başkalarını aldatmak için yapılan her türlü davranış ve söylenen sözlere kişinin gerçeği saklayıp aksini söylemesine -----denir..
9. Allah'ın kainatta yarattığı varlıkların en üstünü -----dır.
10. Çalmak, Allah'ın affetmediği kul hakkını doğurur.
DOĞRU () YANLIŞ ()

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi Kur'an'ın zararlı gördüğü davranışlardan biri **olamaz**?

- A) Gıybet B) Hoşgörü C) Dedikodu D) Kıskançlık

2. Aşağıdakilerden hangisi iyi ve güzel davranışları yok eden özelliklerden biri değildir?

- A) Alçakgönüllülük B) Haset C) Kin D) Nefret

3. Aşağıdakilerden hangisini İslâm yasaklamamıştır?

- A) İçki B) Kumar C) Uyuşturucu D) Spor

4. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Düşüncede doğruluk- kalpte, niyette ve düşüncede doğruluk
 B) Konuşmada doğruluk- sözde, sohbette ve haberde doğruluk
 C) Davranışta doğruluk - fiilde, tavırda ve işte doğruluk
 D) Ticarete doğruluk-eğlencede, sporda, kültürde doğruluk

5. İslâm hangi ibadet için abdest alarak temizlenme şartını getirmiştir?

- A) Dua B) Zekât C) Namaz D) Oruç

6. Aşağıdakilerden hangisi iç temizliği anlatmaktadır?

- A) Kişinin elbisesini temiz tutması
 B) Kişinin evinin önünü temizlemesi
 C) Kişinin kalbini temiz tutması
 D) Kişinin dış organlarını temizlemesi

7. Aşağıdakilerden hangisi dinlerdeki benzer ortak konulardan biri **değildir**?

- A) Tanrı anlayışı
- B) Öldürmemek
- C) Yardımseverlik
- D) Temizlik

8. İslâma göre hırsızlık aşağıdakilerden hangi konunun kapsamına girer?

- A) Ticaret
- B) Özgürlük
- C) Kul hakkı
- D) İhtiyaç

9. Aşağıdakilerden hangisi iyilik ve yardımseverlik ile ilgili yanlış bir durumdur?

- A) İyilik ve yardımseverlik sadece parayla yapılır.
- B) İyilik ve yardımseverlik herkese yapılmalıdır.
- C) İyilik ve yardımseverliğin yeri ve zamanı yoktur
- D) İyilik ve yardımseverliği muhtaç olanlara yapmak daha güzeldir.

10. Aşağıdakilerden hangisi yalanın kötülüklerinden biri değildir?

- A) Yalan, güveni yok eder
- B) Yalan, sıkıntıları yok eder
- C) Yalan, aileleri parçalar.
- D) Yalan, insanları birbirine düşman eder.